

ללכת ישר אל הגבוה ביותר

הרב אפרים שמוקלר

הסיפור שלי

סיפור מעורר השראה
לשולחן השבת

ה החל משנת תרפ"ד (1924), פתח המשטר הסטליניסטי בבירית המועצות ברדיפת יהודים שומרי מצוות באכזריות וללא רחם. למרות הסכנה הכרוכה בכך, נרתמה אמי, הרבנית צילה אושפאל - שהייתה אז אישה צעירה - לסייע ולתמוך במסירות רבה בישיבות חב"ד המחתריות. היא התמסרה לכך מאוד ואף הקדישה מחצית משכרה הדל לטובת רשת החינוך היהודית.

אחרי שפרצה המלחמה ואבי נהרג, ידעה אמי שהדרך היחידה שבה תוכל להבטיח את עתידם היהודי של שני ילדיה הרכים, היא לעזוב את רוסיה. כך היא עשתה, ובסופו של דבר הצלחנו למצוא מחסה במחנה העקורים 'פוקינג' בעיר ואלדשטאט שבגרמניה, ביחד עם חסידי חב"ד רבים אחרים שנמלטו מרוסיה הקומוניסטית מיד אחרי המלחמה.

החיים בפוקינג לא היו קלים; בצרפי המגורים לא היה חימום והתנאים היו עלובים, אך היינו מאושרים על כך שסוף כל סוף הצלחנו לצאת מרוסיה.

בפוקינג התיידדה אמי עם אישה שכל הליכותיה אמרו אצילות. אמי דאגה לטפל בה ולהשגיח עליה. אישה זו הייתה בת למשפחת שניאורסאהן, אך בשעתו אמי לא הייתה מודעת לזהותה. רק אחרי זמן רב נודע לאמי שאותה אישה אשר לה היא סייעה ושעמה היא התיידדה, היתה אמו של הרבי - הרבנית חנה.

אחרי שעברנו למונטריאול, התאפשר לאמי לנסוע לניו יורק כדי לפגוש את הרבי. כאשר היא נכנסה לחדרו של הרבי, היא נדהמה לראות את הרבי קם לכבודה. זה היה דבר מאוד לא רגיל, שכן בדרך כלל נהוג שהחסידים עומדים בנוכחותו של הרבי, ולא להיפך. ואז אמר לה הרבי, "אני יודע על מה שעשית למען אמי בפוקינג; היא סיפרה לי הכל".

זו הייתה תחילתה של מערכת יחסים קרובה בין הרבי לבין אמי. הוא התעניין אישית בפרטי קורותיה והעניק לה ברכות רבות. אספר כאן את סיפורה של ברכה אחת מיוחדת, שכתוצאה ממנה זכה אחיה של אמי להשתחרר מברית המועצות.

משפחתה של אמי נספתה כולה בשואה, למעט אחיה הבוגר, הרשל (גרישה). הוא הצטרף למחתרת היהודית, אך נתפס ונשלח לרצות עבודות כפייה במחנות בסיביר. למרבה האירוניה, דווקא גזר דין איום זה הציל את חייו, בעוד אשתו ובתו שנותרו מאחור נרצחו בידי הנאצים.

אחרי מותו של סטאלין בשנת תשי"ג (1953), שוחרר הרשל

מהמאסר. הוא התחתן בשנית ועבר להתגורר ברוסטוב, שם התפרנס בדוחק מנגרות. ברגע שנודע לאמי על מקום הימצאו, היא החלה לשלוח לו חבילות של מצרכים שונים שקשה היה להשיג ברוסיה בעידן הסובייטי.

עז היה רצונה של אמי לשוב ולהתאחד עם אחיה, הניצול היחיד מכל משפחתה. היא החליטה לעשות כל שביכולתה כדי לסייע לו להשיג ויזות לקנדה עבורו ועבור משפחתו. אולם, כל מאמציה לא הועילו. הבעיה העיקרית הייתה שבשעתו הטילו השלטונות הסובייטיים מגבלות קשות על ההגירה מרוסיה. הייתה זו משימה כמעט בלתי אפשרית לצאת את המדינה, במיוחד עבור יהודי שנאסר בעבר בגין "פעילות קונטרה-רבולוציונית". מסך הברזל היה סגור ומסוגר, והרשל היה לכוד מאחוריו.

הריחוק מאחיה היקר, ועובדת היותו במקום שכה מגביל את יכולתו לחיות חיי יהדות ראויים לשמם או לחנך את ילדיו לחיות בגאון ובגלוי כיהודים, שברו את ליבה של אמי.

חשתי את כאבה הרב, והחלטתי לבקש ברכה מהרבי לשחרורו של אחיה. בשנת תש"ל (1970) זכיתי להיכנס אל הרבי ליחידות פרטית, ובמהלכה אזרתי עוז ועשיתי מעשה שאינו אופייני לחסיד: ביקשתי מהרבי שייתן את הבטחתו - נוסף על ברכתו

«

מיזם מיוחד לשימור זיכרונות ועדויות על חייו ופועלו של הרבי מליובאוויטש. סיפור זה הוא אחד מני רבים שתועדו על ידינו בראיונות וידאו לאורך השנים. נכון להיום, מצויות בידינו מעל 1700 עדויות מכלי ראשון, אף שהשתדלנו כמיטב יכולתנו לאמת כל פרט, תוכנם של הסיפורים משקף את דברי הרבי כפי שאלו הובנו בשעתו על ידי השומעים והשתמרו בזיכרונם.

- שדודי יצא מרוסיה. תחילה הרבי לא הגיב לבקשתי, והמשיך לשוחח עמי בנושאים אחרים. אך אני התעקשתי, וביקשתי שנית, וגם בפעם זו לא קיבלתי כל מענה מהרבי. למען אמי, הצגתי את בקשתי בשלישית, והפעם הרבי הגיב. הוא הביט בי, עיניו נעוצות בעיניי במבט חודר, ואמר: "הם ייצאו. אך אסור לך לגלות זאת לאיש".

מבלי להסס לרגע, הבטחתי לרבי שלא אגלה.

יצאתי ממשרדו של הרבי כשראשי בעננים - חשתי התרוממות רוח מהמחשבה על כך שאמי תזכה לשוב ולפגוש את אחיה, ובכך סוף כל סוף יוקל כאבה. הרגשתי צורך עז לשתף אותה במידע. סברתי כי על אף שהרבי ביקש שלא אגלה את הדבר לאיש, הרי בוודאי שאמי אינה בכלל מגבלה זו. וכך, ברגע שפגשתי אותה, סיפרתי לה את הבשורה. אך, מיד אחר כך, חשתי חרטה עמוקה והתחלתי לחשוש שמא העובדה שגיליתי את המידע תפגע בהתממשות הבטחתו של הרבי, מאחר שהוא במפורש ביקש שלא אגלה זאת לאיש.

חלפה כשנה, ודודי עדיין לא זכה לקבל את ההיתר הנכסף לצאת מרוסיה. לכן, העליתי שוב את הנושא בפני הרבי, אלא שהפעם רק ביקשתי את ברכתו, ולא הבטחה כפי שהעזתי לבקש ביחידות הקודמת.

הרבי לא הזכיר דבר בנוגע לכך שהפרתי את התנאי שקבע, ובחיוך רחב, העניק לי ברכה יפהפייה שדודי יורשה לצאת. שאלתי את הרבי מה עלי לעשות כדי לזרז את מימושה של ברכה זו.

תשובתו של הרבי הייתה: "אז מען גייט, גייט מען צו די העכסטע - כאשר הולכים, הולכים אל הגבוה ביותר". אני פירשתי שכוונתו באמירה זו הייתה שעלי לפנות אל הפקיד הגבוה ביותר, ובקנדה משמעותו של ה'גבוה ביותר' היא לראש הממשלה פייר טרודו. מיד כתבתי מכתב לראש הממשלה טרודו בנוגע למצבו של דודי. בהמשך, קיבלתי מענה שהעניין מועבר לטיפולו של שר החוץ, מר מיצ'ל שארף. אחי ואני התחלנו מיד להתכתב עם משרדו, וגם ביקרנו כמה פעמים באוטווה, מקום מושבם של משרדי הממשלה. לבסוף, נאמר לנו שמאמצנו נשאו פרי, ושלדודי תוענק אשרת כניסה לקנדה.

הודענו לדודי שהוויזה הקנדית שלו מוכנה, ושעליו להגיש בקשה לקבלת היתר יציאה מרוסיה. הוא פנה אל משרד ההגירה, אך לא רק שבקשתו נדחתה, הממונים על ההגירה גם איימו עליו שהם ישלחו אותו בחזרה לסיביר. בני דודי למדו אז באוניברסיטה ברוסיה, והומלץ להם לנתק כל קשר עם אביהם ולהתנער ממנו.

ההתפתחויות הללו זעזעו את דודי עד כדי כך שהוא שלח מברק אל אמי, ובו ביקש שתחדל מניסיונותיה להביא לשחרורו מברית המועצות. נחרדנו כאשר נודע לנו על כך.

ואז לפתע הבריקה במוחי המחשבה - אני לא נצמדתי במדויק להוראותיו של הרבי! הרבי הרי אמר לי ללכת אל הגבוה ביותר; ובמקום זאת, התעסקנו עם פקידים בדרגה נמוכה יותר.

מיד שבתי ויצרתי קשר עם משרד ראש הממשלה, אלא שהפעם ביקשתי את התערבותו האישית. בתגובה הודיעו לנו שראש הממשלה טרודו הסכים להיענות לבקשתנו, מתוך מאות בקשות דומות שקיבל, והוא ישוחח אישית עם ראש הממשלה הסובייטי אלכסיי קוסיגין - שבדיוק שהה אז בקנדה בביקור - בנושא שחרורו של דודי ושל עוד שניים נוספים.

זמן קצר לאחר מכן קיבל דודי זימון מטעם השלטונות להגיע

אל משרדי ההגירה. הוא הלך מתוך חשש מפני הגרוע מכל. אך למרבה הפתעתו, הפקיד הקומוניסטי התייחס אליו בכבוד רב, ואפילו הציע לו קפה וסיגריות, זאת לאחר שקיבל הנחיה ישירות ממוסקבה שעליו להנפיק עבורו אשרת יציאה ללא תנאי. הפקיד הבכיר סיפר לדודי כי במשך כל שנות שירותו במשרד ההגירה, מעולם לא קרה שהוא אולץ לחזור בו ולשנות החלטה קודמת. הוא התפלא על כך מאוד, וגם גילה סקרנות רבה. "יש לך בוודאי קשרים במקומות הגבוהים ביותר", סיכם.

זמן קצר אחר כך, לשמחתנו הרבה, הגיע דודי עם משפחתו לקנדה. כמובן, הדבר הראשון שהוא רצה היה לפגוש את הרבי. במהלך היחידות הוא ביקש מהרבי ברכה שגם אחיו של אשתו יזכה לצאת מרוסיה. הרבי הגיב בחיוך ואמר, "הם ייצאו, אבל בעזרת ניסים 'קטנים' יותר מאשר אלו שאתה חווית". ואכן, גם הם קיבלו כעבור זמן מה רשות לצאת, והיגרו לארץ ישראל.

אחרי שהתיישבו בקנדה - שם חי דודי עד סוף ימיו, ושם גם נישאו ילדיו והקימו משפחות שומרות תורה ומצוות - הוזמנו להגיע לאוטווה לפגישה עם ראש הממשלה.

כאשר נכנס אל החדר ראש הממשלה טרודו, ניגשתי אליו, חיבקתי ונישקתי אותו. התמונה של אותו חיבוק התפרסמה בעמוד השער של העיתון הנפוץ ביותר במונטריאול בשעתו, 'מונטריאול סטאר' - ראש הממשלה זוכה לחיבוק ונשיקה מרב חסידי.

הרבי תמיד אמר שנסים מתרחשים על ידי התלבשותם בדרך הטבע. למשל, במקרה של רופא המביא מזור ורפואה לחולה, יש צורך בהשתדלות הרופא כדי שהנס יתרחש. במקרה שלנו, נדרש היה 'הגבוה ביותר'. ראש הממשלה טרודו מילא את התפקיד הזה, ובכך נטל חלק במימוש ברכתו של הרבי.

הרב אפרים שמוקלר מכהן כרבו של המרכז הגריאטרי מיימונידיס במונטריאול, קנדה, במשך יותר משלושים שנה. הוא רואיין באולפני 'המפגש שלי' בחודש חשוון תשע"ו (2015). סיפור זה הוא אחד מתוך שלל סיפורים אישיים על מפגשים עם הרבי שהתפרסמו בספר "הסיפור שלי".

לזכות אבינו היקר הרב יעקב שי' מינסקי ולעילוי נשמת אמנו היקרה מרת שיינא באשע בתיה ע"ה הוקדש ע"י בנם ר' שניאור ויוכבד שיחיו מינסקי

השבוע לפני:

< תש"כ (1960) — בקשר עם מלאת מאתיים שנה להסתלקות הבעל שם טוב בחג השבועות, הסביר הרבי שכשם שהבעל שם טוב השתדל בנסיעותיו לקבץ מעות לטובת "פדיון שבויים" כפשוטו, כך יש להשתדל ב"פדיון שבויים ברוחניות של ניצוצות הקדושה על ידי הפצת התורה בכלל, ופנימיות התורה בפרט", וקרא לתרום מאתיים דולר (והתלמידים ש"תורתם קבע", יתנו עשירית מסכום זה - \$20) לטובת קרן מיוחדת שתתמוך בפעילות זו.¹ ז' בסיון

< תשד"מ (1984) — ביחידות כללית לאורחים שהגיעו לחג השבועות, שוחח הרבי על תקנתו החדשה של לימוד הרמב"ם היומי, ועורר את האורחים להשתדל לפעול על יהודים נוספים להצטרף ללימוד הרמב"ם, ללמוד כולם ביחד את אותן ההלכות, ובכך להוסיף באחדות ישראל.² י"א בסיון

1 תורת מנחם כה, עמ' 121
2 תורת מנחם תשד"מ ג, עמ' 1961